

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 18/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi viestintämarkkinalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä syyskuuta 2008 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi viestintämarkkinalain muuttamisesta (HE 109/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Sanna Helopuro, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikönpäällikkö Merja Saari, Viestintävirasto

- apulaisjohtaja Timo Mattila, Kilpailuvirasto
- lakimies Paula Hannula, Kuluttajavirasto
- lakimies Anna Tsakirakis, DNA Oy
- johtava lakimies Anne Vainio, Elisa Oyj
- toimitusjohtaja Petteri Järvinen, Petteri Järvinen Oy
- kehitysjohtaja Tapio Haapanen, TeliaSonera Oyj
- lakimies Joel Kajas, Finnet-liitto ry
- johtava lakimies Tuula Sario, Suomen Kuluttajaliitto
- professori Arto Karila.

HALLITUKSEN ESITYS

Viestintämarkkinalain kytkeykauppaa koskevaa sääntelyä muutetaan. Kytkeykaupan salliva viestintämarkkinalain 70 §:n kolmen vuoden määräaikainen muutos tuli voimaan 1.4.2006. Määräaikaisen muutoksen vaikutuksia on arvioitu ja kytkeykaupalle myönnetään jatkoa 1.4.2009 päättyvän määräajan jälkeen. Kytkeykauppakielto koskee edelleen sellaisia matkapuhelimia ja liit-

tymiä, joita voidaan käyttää vain GSM-matka-
viestiverkossa, mutta ei uudempaa teknologiaa
hyödyntävien matkapuhelinten kauppaa. Poik-
keuksen muodostavat niin sanotut erikoispuhe-
limet, jotka toimivat GSM-matkaviestinverkos-
sa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan
1.4.2009.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä
syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-
mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen

hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Tarkoitus. Kytkykaupan määräaikaisen sallimisen tarkoituksena on ollut mm. edistää yleistä tietoyhteiskuntakehitystä, edesauttaa viestintämarkkinoiden kasvua sekä kannustaa luovaan tuotekehitykseen ja uusien palveluiden kehittämiseen (LiVM 31/2005 vp). Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tavoitteessa on jo nyt onnistuttu hyvin, sillä matkaviestinnän lisäpalveluiden käytön määrä on kasvanut selvästi kytkeykaupan sallimisen jälkeen. Noin viidesosa suomalaisista on hankkinut uudenlaisista viestintäpalveluista kootun paketin, ja kytkeykaupan mahdollisuus on vaikuttanut myös puhelinkannan uudistumiseen.

Kuluttajan asema. Valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota kuluttajan asemaan kytkeykaupassa. Keskeistä on, että teleyrityksen tulee tarjota vastaavaa viestintäpalvelua käyttäjille myös ilman päätelaitetta (70 §:n 1 mom.). Ehdotetunlainen säännös sisältyy jo nykyiseen määräaikaiseen sääntelyyn. Kahden vuoden enimmäiskesto määräaikaiselle sopimukselle voi olosuhteista johtuen olla kuluttajalle hyvin epäedullinen. Tämän vuoksi on tärkeää, että mikäli teleyritys tarjoaa pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, teleyrityksen on lakiehdotuksen mukaan tarjottava kuluttajalle myös 12 kuukauden määräaikainen liittymäsopimus (70 §:n 4 mom.). Sosiaalisen suoritusasteen lisäksi ehdotus sisältää myös mahdollisuuden kuluttajalle irtisanoa määräaikainen sopimus maksamalla sopimusvaiheessa määritellyt maksut ja korvaukset (70 §:n 6 mom.). Valiokunta korostaa myös, että viestintämarkkinain kytkeykauppasääntelyä täydentävät kuluttajansuojalain (38/1978) säännökset mm. markkinoinnista ja menettelystä asiakassuhteissa.

Esityksen 70 §:n 5 momentissa säädetään kuluttajan niin sanottuun pysyvään sosiaaliseen suoritusasteeseen perustuvasta sopimuksen purkuoikeudesta. Näissä tilanteissa teleyrityksellä olisi uuden, nimenomaisen säännöksen mukaan oikeus ottaa päätelaite pois kuluttajalta.

Toisaalta saman pykälän 8 momentin mukaan liittymän käyttöesto on kuluttajan pyynnöstä purettava, kun liittymäsopimus päättyy mm. 5 momentissa tarkoitettussa tilanteessa. Valiokunta korostaa, että oikeutta ottaa pois päätelaite 5 momentin mukaan on arvioitava muun muassa jäljellä olevan sopimuskauden pituuden perusteella. Jos esimerkiksi sosiaalinen suoritusaste ilmenee sopimuskauden loppupuolella ja kuluttaja on jo maksanut merkittävän osuuden päätelaitteeseen liittyvistä maksuista, päätelaitteen poistamista ja sopimukseen perustuvia mahdollisia hyvitysmaksuja laitteesta jo suoritetuista maksuista on tarkasteltava kuluttajansuojalain kohtuuttomia sopimusehtoja koskevien säännösten valossa.

Seuranta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus seuraa sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä lakiehdotuksen kuluttajansuojaa takaavien säännösten käytännön toimivuutta. Valiokunta pitää erityisen tärkeänä sitä, että palvelujen hinnoittelu on selkeää ja ymmärrettävää mahdollistaen eri vaihtoehtojen välisen vertailun ja että tarkoitushakuisella hinnoittelulla ei käytännössä rajoiteta kuluttajan mahdollisuuksia esimerkiksi solmia 12 kuukauden pituisia liittymäsopimusta. Valiokunta pitää hallituksen tavoin (s. 14/I) välttämättömänä, että erityisesti määräaikaisiin sopimussuhteisiin liittyvän asiakaspalvelun laatua seurataan säännöllisesti.

Yksityiskohtaiset perustelut

Voimaantulosäännös. Valiokunta pitää tarpeellisenä lisätä lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen erillisen siirtymäsäännöksen. Hallituksen esityksessä ei ole siirtymäsäännöstä, joka erottaisi ennen lain voimaantuloa solmitut kytkeykauppasopimukset lain voimaantulon jälkeen solmituista sopimuksista. Vanhoissa sopimuksissa ei ole voitu ottaa huomioon sopimuksen irtisanomistilanteessa sovellettavia maksuja ja korvauksia, koska irtisanominen millä tahansa perusteella on uusi asia ja siitä säädettäisiin ensimmäistä kertaa. Lailla ei voida puuttua en-

nen lain voimaan tuloa solmittuihin sopimuksiin.

Valiokunta lisää lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen siirtymäsäännöksen, jonka mukaan lain 70 §:n 6 momentin säännös tulee sovellettavaksi niihin sopimuksiin, jotka on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin sellaisenaan paitsi voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti:

(1 mom. kuten HE)

Lain 70 §:n 6 momenttia sovelletaan sopimuksiin, jotka on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen. (Uusi)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Saara Karhu /sd
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Mats Nylund /r
Markku Pakkanen /kesk

Lyly Rajala /kok
Tero Rönni /sd
Janne Seurujärvi /kesk
Johanna Sumuvuori /vihr
Anne-Mari Virolainen /kok
vjäs. Sari Palm /kd
Pentti Tiusanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.